WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 11 grudnia 2007 r. *

W sprawie C-291/05

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Raad van State (Niderlandy) postanowieniem z dnia 13 lipca 2005 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 20 lipca 2005 r., w postępowaniu:

Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie

przeciwko

R.N.G. Eind,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, P. Jann, C.W.A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts i G. Arestis, prezesi izb, J.N. Cunha Rodrigues (sprawozdawca), R. Silva de Lapuerta, K. Schiemann, J. Makarczyk i A. Borg Barthet, sędziowie,

* Język postępowania: niderlandzki.

rzecznik generalny: P. Mengozzi,
sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 6 września 2006 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie przez A. van Leeuwen, advocaat,

— w imieniu R.N.G. Eind przez R. Ketwaru, advocaat,

— w imieniu rządu niderlandzkiego przez H.G. Sevenster oraz C. Wissels oraz przez M. de Grave'a, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu czeskiego przez T. Bočka, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu duńskiego przez A. Jacobsena, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu niemieckiego przez M. Lummę oraz C. Schulze-Bahr, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu greckiego przez K. Georgiadisa oraz K. Boskovitsa, jak również przez Z. Chatzipavlou, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez E. O'Neill, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez S. Moore, barrister,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez G. Rozeta oraz M. van Beeka, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 5 lipca 2007 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 18 WE, rozporządzenia Rady (EWG) nr 1612/68 z dnia 15 października 1968 r. w sprawie swobodnego przepływu pracowników wewnątrz Wspólnoty (Dz.U. L 257 str. 2) w brzmieniu zmienionym rozporządzeniem Rady (EWG) nr 2434/92 z dnia 27 lipca 1992 r. (Dz.U. L 245, str. 1) (zwanego dalej rozporządzeniem nr 1612/68) oraz dyrektywy Rady 90/364/EWG z dnia 28 czerwca 1990 r. w sprawie prawa pobytu (Dz.U. L 180, str. 26).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między R.N.G. Eind, obywatelstwa surinamskiego, a Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie (ministrem właściwym do spraw cudzoziemców i integracji) w związku z decyzją Staatssecretaris van Justitie (sekretarza stanu do spraw sprawiedliwości, zwanego dalej „sekretarzem stanu") odmawiającą jej zezwolenia na pobyt.

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

3 Artykuł 10 rozporządzenia nr 1612/68 stanowi:

„1. Prawo osiedlenia się w innym państwie członkowskim wraz z pracownikiem, który jest obywatelem państwa członkowskiego i jest zatrudniony na terytorium innego państwa członkowskiego, mają następujące osoby, bez względu na przynależność państwową:

a) współmałżonek oraz zstępni poniżej 21 roku życia lub pozostający na utrzymaniu pracownika;

[…]".

4 Artykuł 1 dyrektywy 90/364 ma następujące brzmienie:

„1. Państwa członkowskie przyznają prawo pobytu obywatelom innych państw członkowskich, którzy nie korzystają z tego prawa na mocy innych przepisów prawa

wspólnotowego, oraz członkom ich rodzin określonym w ust. 2, pod warunkiem że oni sami oraz członkowie ich rodzin objęci są ubezpieczeniem chorobowym [zdrowotnym] w odniesieniu do wszelkiego ryzyka w przyjmującym państwie członkowskim oraz mają wystarczające środki, by nie stać się obciążeniem dla systemu pomocy społecznej w przyjmującym państwie członkowskim w okresie ich pobytu.

[…]

2. Następujące osoby mają prawo osiedlenia się w innym państwie członkowskim wraz z posiadaczem prawa pobytu, bez względu na obywatelstwo:

a) współmałżonek oraz zstępni pozostający na jego utrzymaniu;

[…]".

Uregulowania krajowe

5 Artykuł 1 lit. e) ustawy o cudzoziemcach (Vreemdelingenwet) z dnia 23 listopada 2000 r. (Stb. 2000, nr 495) stanowi, że przez „obywateli wspólnotowych" należy rozumieć:

„1. obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej, którzy na podstawie traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską uprawnieni są do wjazdu na terytorium innego państwa członkowskiego i do pobytu w nim;

2. członków rodziny osób, o których mowa w pkt 1, którzy posiadają obywatelstwo państwa trzeciego i którzy w następstwie decyzji wydanej na podstawie traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską uprawnieni są do wjazdu na terytorium państwa członkowskiego i do pobytu w nim […]".

6 Zgodnie z art. 1 lit. h) ustawy o cudzoziemcach przez „tymczasowe zezwolenie na pobyt" rozumie się wizę na pobyt przekraczający trzy miesiące, o którą cudzoziemiec składa wniosek osobiście w przedstawicielstwie dyplomatycznym lub konsularnym Królestwa Niderlandów w kraju pochodzenia lub stałego pobytu i wydawaną przez to przedstawicielstwo.

7 Artykuł 14 ust. 1 lit. a) ustawy o cudzoziemcach upoważnia ministra sprawiedliwości do pozytywnego lub negatywnego rozpoznania wniosku o zezwolenie na pobyt na czas określony bądź do pozostawienia go bez biegu. Na podstawie ust. 2 ustawy o cudzoziemcach zezwolenie na pobyt na czas określony jest obwarowywane zastrzeżeniami, które mają związek z celem, w jakim to zezwolenie zostało udzielone.

8 Artykuł 16 ust. 1 lit. a) ustawy o cudzoziemcach przewiduje, że wniosek o wydanie zezwolenia na pobyt na czas określony może zostać oddalony, jeżeli cudzoziemiec nie posiada ważnego tymczasowego zezwolenia na pobyt, którego wydanie było uzasadnione celem odpowiadającym celowi wniosku o zezwolenie na pobyt.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

9 W lutym 2000 r. p. Eind, obywatel niderlandzki, udał się do Zjednoczonego Królestwa, gdzie uzyskał zatrudnienie. Następnie dołączyła do niego córka Rachel, urodzona w 1989 r., która przybyła bezpośrednio z Surinamu.

10 Jak wynika z postanowienia odsyłającego, w dniu 4 czerwca 2001 r. władze Zjednoczonego Królestwa poinformowały p. Einda, że przysługuje mu prawo pobytu w tym państwie na podstawie rozporządzenia nr 1612/68. Pismem z tego samego dnia jego córka została powiadomiona, że — z uwagi na jej status członka rodziny pracownika wspólnotowego — przysługuje jej to samo prawo. Na tej podstawie p. Eind otrzymał kartę pobytową ważną od dnia 6 czerwca 2001 r. do dnia 6 czerwca 2006 r.

11 W dniu 17 października 2001 r. p. Eind i jego córka przyjechali do Niderlandów. R.N.G. Eind zgłosiła się na policję w Amsterdamie i złożyła wniosek o wydanie zezwolenia na pobyt na podstawie art. 14 ustawy o cudzoziemcach.

12 Pan Eind złożył przed komisją rozpoznającą ten wniosek oświadczenie, że od czasu powrotu do Niderlandów korzysta z pomocy społecznej i nie pracuje ani nie poszukuje zatrudnienia, ponieważ jest chory. Oświadczył jednak także, że odbył rozmowę w Banenmarkt (giełda zatrudnienia) w celu jego powrotu na rynek pracy oraz że oczekuje na kolejną rozmowę. Z akt sprawy wynika ponadto, że p. Eind korzysta w Niderlandach z ubezpieczenia zdrowotnego.

13 Decyzją z dnia 2 stycznia 2002 r. sekretarz stanu oddalił wniosek R.N.G. Eind z tego powodu, że nie posiadała tymczasowego zezwolenia na pobyt. Ponadto w decyzji wskazano, że nie może ona uzyskać jakiegokolwiek zezwolenia na pobyt w oparciu o status członka rodziny pracownika wspólnotowego. Mimo bowiem, iż jej ojciec przebywał w państwie członkowskim innym niż Królestwo Niderlandów, to jednak od czasu powrotu do Niderlandów nie wykonuje rzeczywistej i efektywnej działalności oraz nie jest osobą nieaktywną ekonomicznie w rozumieniu traktatu WE. W tych okolicznościach p. Eind nie może być uznany za obywatela wspólnotowego w rozumieniu ustawy o cudzoziemcach.

14 Odwołanie R.N.G. Eind od tej decyzji zostało oddalone decyzją sekretarza stanu z dnia 5 lipca 2002 r. Jednakże wyrokiem z dnia 20 października 2004 r. Rechtbank te 's-Gravenhage (sąd okręgowy w Hadze), powołując się na wyrok z dnia 7 lipca 1992 r. w sprawie C-370/90 Singh, Rec. str. I-4265 oraz wyrok z dnia 26 lutego 1991 r. w sprawie C-292/89 Antonissen, Rec. str. I-745, stwierdził nieważność decyzji sekretarza stanu i przekazał sprawę Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie w celu ponownego rozpoznania odwołania.

15 Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie odwołał się od tego wyroku do Raad van State, która — uznając, iż prawo europejskie nie daje jednoznacznej odpowiedzi na problem zaistniały w zawisłym przed nią sporze — postanowiła zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) a) W sytuacji gdy obywatel państwa trzeciego jest uważany w przyjmującym państwie członkowskim za członka rodziny pracownika w rozumieniu art. 10 rozporządzenia nr 1612/681 […] i nie upłynął jeszcze termin ważności zezwolenia na pobyt wydanego przez to państwo członkowskie, czy oznacza to, że państwo członkowskie, którego obywatelem jest pracownik, nie może w związku z tym odmówić temu obywatelowi państwa trzeciego prawa wjazdu i pobytu w razie powrotu tego pracownika?

b) W przypadku negatywnej odpowiedzi na pytanie pierwsze, czy oznacza to, że w chwili przybycia tego obywatela państwa trzeciego na jego terytorium państwo członkowskie ma prawo samo decydować, czy zostały spełnione warunki wjazdu i pobytu określone w przepisach krajowych, czy powinno najpierw ocenić, czy obywatel ten, jako członek rodziny pracownika, korzysta jeszcze z uprawnień wynikających z prawa wspólnotowego?

2) Czy odpowiedź na dwa pytania poprzedzające mogłaby być odmienna w przypadku, gdyby przed pobytem w przyjmującym państwie członkowskim temu obywatelowi państwa trzeciego nie przysługiwało prawo pobytu na podstawie przepisów krajowych w państwie członkowskim, którego obywatelem jest pracownik?

3) a) W sytuacji gdy państwo członkowskie, którego obywatelem jest pracownik (osoba, od której prawo jest wywodzone), jest uprawnione w chwili jego powrotu do dokonania oceny, czy zostały spełnione wymogi prawa wspólnotowego dotyczące wydania zezwolenia na pobyt w charakterze członka rodziny, to czy obywatel państwa trzeciego będący członkiem rodziny osoby, od której prawo jest wywodzone, która w celu poszukiwania zatrudnienia powraca z przyjmującego państwa członkowskiego do państwa, którego jest obywatelem, korzysta z prawa pobytu w tym państwie członkowskim, a jeśli tak, to przez jaki okres?

b) Czy uprawnienie to istnieje również w sytuacji, gdy osoba, od której prawo jest wywodzone, nie wykonuje w tym państwie członkowskim żadnej rzeczywistej i efektywnej działalności i nie może lub dłużej nie może być uważana za osobę poszukującą zatrudnienia w ramach dyrektywy Rady 90/364/EWG z dnia 28 czerwca 1990 r. w sprawie prawa pobytu ze względu na okoliczność, że z uwagi na posiadanie obywatelstwa niderlandzkiego osoba ta korzysta ze świadczeń pomocy społecznej?

4) Jakie znaczenie dla celów odpowiedzi na powyższe pytania ma okoliczność, że obywatel państwa trzeciego jest członkiem rodziny obywatela Unii, który skorzystał z uprawnienia, jakie przyznaje mu art. 18 traktatu WE, i powraca do państwa członkowskiego, którego jest obywatelem?".

Uwagi wstępne

16 Rząd Zjednoczonego Królestwa wskazał w uwagach na piśmie oraz podczas rozprawy, że zezwolenie na pobyt uzyskane w tym państwie przez R.N.G. Eind zostało wydane na podstawie prawa krajowego, a nie na podstawie art. 10 rozporządzenia nr 1612/68. Rząd ten dodał, że takie zezwolenie na pobyt nie świadczy o istnieniu zobowiązania na podstawie prawa wspólnotowego, lecz o dokonaniu wyboru politycznego na gruncie prawa krajowego.

17 Z postanowienia odsyłającego wynika natomiast, że pismem z dnia 4 czerwca 2001 r. władze Zjednoczonego Królestwa poinformowały R.N.G. Eind, że przysługuje jej prawo pobytu w tym państwie członkowskim na podstawie rozporządzenia nr 1612/68 z uwagi na jej status członka rodziny pracownika wspólnotowego.

18 W tej kwestii należy przypomnieć, że w ramach procedury współpracy wprowadzonej w art. 234 WE to nie do Trybunału, lecz do sądu krajowego należy ustalenie okoliczności leżących u podstawy sporu oraz dokonanie oceny ich wpływu na rozstrzygnięcie, o którego wydanie zwrócono się do tego sądu (zob. w szczególności wyrok z dnia 16 września 1999 r. w sprawie C-435/97 WWF i in., Rec. str. I-5613, pkt 32 oraz wyrok z dnia 23 października 2001 r. w sprawie C-510/99 Tridon, Rec. str. I-7777, pkt 28).

19 W tym stanie rzeczy odpowiedzi na pytania sądu odsyłającego należy udzielić w oparciu o założenia, na których oparł się ten sąd, to jest przyjmując, że R.N.G. Eind przebywała w Zjednoczonym Królestwie na podstawie art. 10 rozporządzenia nr 1612/68.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego lit. a)

20 Poprzez pytanie to sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy w przypadku powrotu pracownika wspólnotowego do państwa członkowskiego, którego obywatelstwo posiada, prawo wspólnotowe nakłada na władze tego państwa obowiązek przyznania prawa wjazdu i pobytu obywatelowi państwa trzeciego będącemu członkiem rodziny tego pracownika na tej jedynie podstawie, że w państwie członkowskim, w którym pracownik ten wykonywał pracę najemną, obywatel ten posiadał ważne zezwolenie na pobyt, wydane na podstawie art. 10 rozporządzenia nr 1612/68.

21 W tej kwestii należy przypomnieć, że zgodnie z art. 10 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 1612/68 współmałżonek oraz zstępni poniżej 21. roku życia lub pozostający na utrzymaniu pracownika, który jest obywatelem państwa członkowskiego i jest zatrudniony na terytorium innego państwa członkowskiego, mają prawo osiedlenia się w tym innym państwie członkowskim bez względu na przynależność państwową.

22 Z motywu piątego rozporządzenia nr 1612/68 wynika między innymi, że jego celem jest zniesienie przeszkód w mobilności pracowników, „w szczególności w odniesieniu do prawa pracownika do połączenia z rodziną oraz warunków integracji rodziny w środowisku kraju przyjmującego".

23 Prawo do łączenia rodzin na podstawie art. 10 rozporządzenia nr 1612/68 nie przyznaje członkom rodziny pracowników migrujących odrębnego prawa do swobodnego przepływu, ponieważ przepis ten służy raczej pracownikowi migrującemu, do którego rodziny należy obywatel państwa trzeciego (zob. na gruncie art. 11 rozporządzenia nr 1612/68 wyrok z dnia 30 marca 2006 r. w sprawie C-10/05 Mattern i Cikotic, Zb.Orz. str. I-3145, str. 25).

24 Wynika stąd, że na prawo obywatela państwa trzeciego będącego członkiem rodziny pracownika wspólnotowego do osiedlenia się wraz z nim można powołać się jedynie w państwie członkowskim, w którym ten pracownik przebywa.

25 Na gruncie rozporządzenia nr 1612/68 skutki dokumentu pobytowego, wydanego przez władze państwa członkowskiego obywatelowi państwa trzeciego będącemu członkiem rodziny pracownika wspólnotowego, pozostają ograniczone do terytorium tego państwa członkowskiego.

26 W świetle powyższych rozważań na pytanie pierwsze lit. a) należy odpowiedzieć w ten sposób, że w przypadku powrotu pracownika wspólnotowego do państwa członkowskiego, którego obywatelstwo posiada, prawo wspólnotowe nie nakłada na władze tego państwa obowiązku przyznania prawa wjazdu i pobytu obywatelowi państwa trzeciego będącemu członkiem rodziny tego pracownika na tej jedynie podstawie, że w państwie członkowskim, w którym pracownik ten wykonywał pracę najemną, obywatel ten posiadał ważne zezwolenie na pobyt, wydane na podstawie art. 10 rozporządzenia nr 1612/68.

W przedmiocie pytania drugiego i pytania trzeciego lit. b)

27 Poprzez pytania te, które należy rozpoznać łącznie, sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy w sytuacji, gdy po okresie wykonywania pracy najemnej w innym państwie członkowskim pracownik powraca do państwa członkowskiego, którego obywatelstwo posiada, obywatelowi państwa trzeciego będącemu członkiem jego rodziny przysługuje — na podstawie prawa wspólnotowego — prawo pobytu w państwie członkowskim, którego obywatelem jest pracownik, jeżeli pracownik ten nie wykonuje w tym państwie rzeczywistej i efektywnej działalności ekonomicznej. Sąd odsyłający pyta również, czy okoliczność, że przed pobytem w przyjmującym

państwie członkowskim, w którym pracownik wykonywał pracę najemną, obywatelowi państwa trzeciego nie przysługiwało prawo pobytu na podstawie prawa krajowego w państwie członkowskim, którego obywatelem jest pracownik, może mieć wpływ na prawo pobytu tego obywatela państwa trzeciego.

28 Tytułem wstępu należy przypomnieć, że prawo obywateli państwa członkowskiego do przebywania na terytorium innego państwa członkowskiego — bez wykonywania tam pracy najemnej lub działalności na własny rachunek — nie jest bezwarunkowe. Na podstawie art. 18 ust. 1 WE prawo do przebywania na terytorium państw członkowskich przysługuje każdemu obywatelowi Unii jedynie z zastrzeżeniem ograniczeń i warunków przewidzianych w traktacie i przepisach ustanowionych w celu jego wykonania (zob. podobnie wyrok z dnia 7 września 2004 r. w sprawie C-456/02 Trojani, Zb.Orz. str. I-7573, pkt 31 i 32 oraz wyrok z dnia 19 października 2004 r. w sprawie C-200/02 Zhu i Chen, Zb.Orz. str. I-9925, pkt 26).

29 Wśród tych ograniczeń i warunków jest i ten wynikający z art. 1 ust. 1 akapit pierwszy dyrektywy 90/364, polegający na tym, że państwa członkowskie mogą wymagać od obywateli Unii nieaktywnych ekonomicznie, którzy pragną korzystać z prawa pobytu na ich terytorium, by zarówno oni, jak i członkowie ich rodziny posiadali ubezpieczenie zdrowotne w odniesieniu do wszelkiego ryzyka w przyjmującym państwie członkowskim oraz mieli wystarczające środki, by w okresie ich pobytu nie stać się obciążeniem dla systemu pomocy społecznej w przyjmującym państwie członkowskim.

30 Prawo pobytu, przysługujące członkom rodziny nieaktywnego ekonomicznie obywatela Unii na podstawie art. 1 ust. 2 dyrektywy 90/364, jest związane z prawem, które obywatelowi Unii przysługuje na podstawie prawa wspólnotowego.

31 W sprawie przed sądem krajowym, skoro p. Eind jest obywatelem niderlandzkim, nie można odmówić mu prawa pobytu na terytorium Niderlandów ani prawa tego uzależnić od spełnienia warunków.

32 Jak bowiem zauważył rzecznik generalny w pkt 101–106 opinii, prawo pracownika migrującego do powrotu i przebywania w państwie członkowskim, którego obywatelstwo posiada, po okresie wykonywania przez niego pracy najemnej w innym państwie członkowskim jest przyznane przez prawo wspólnotowe w zakresie, w jakim jest ono niezbędne do zagwarantowania effet utile prawa swobodnego przepływu, które pracownicy wywodzą z art. 39 WE oraz przepisów wydanych w celu jego wykonania, takich jak przepisy rozporządzenia nr 1612/68. Za taką wykładnią przemawia wprowadzenie statusu obywatela Unii, który ma stanowić podstawowy status obywateli państw członkowskich.

33 Rządy niderlandzki i duński podniosły w uwagach na piśmie, że perspektywa niemożności kontynuowania, po powrocie do państwa członkowskiego pochodzenia, wspólnego życia rodzinnego, jakie mogło zostać ewentualnie zapoczątkowane w przyjmującym państwie członkowskim, nie jest w stanie zniechęcić obywatela wspólnotowego od wyjazdu do przyjmującego państwa członkowskiego w celu wykonywania tam pracy najemnej. W szczególności rząd irlandzki podkreśla okoliczność, że p. Einda nie mogła zniechęcić do wykonywania tej swobody poprzez udanie się do Zjednoczonego Królestwa okoliczność, że jego córka nie będzie mogła przebywać z nim po powrocie do państwa pochodzenia, ponieważ R.N.G. Eind już w czasie, gdy ten wyjazd miał miejsce, nie dysponowała prawem pobytu w Niderlandach.

34 Pogląd ten nie zasługuje na uwzględnienie.

35 Obywatel państwa członkowskiego może zostać zniechęcony do opuszczenia państwa członkowskiego, którego obywatelstwo posiada, w celu wykonywania pracy najemnej na terytorium innego państwa członkowskiego, jeżeli nie będzie miał pewności, że będzie mógł powrócić do państwa pochodzenia, niezależnie od tego, czy będzie tam wykonywał działalność ekonomiczną.

36 Ten skutek zniechęcający wystąpiłby również, gdyby ten sam obywatel znalazł się po prostu w obliczu perspektywy, że po powrocie do państwa pochodzenia nie będzie miał możliwości kontynuowania wspólnego życia z bliskimi członkami rodziny, które mogło ewentualnie zostać zapoczątkowane w przyjmującym państwie członkowskim wskutek zawarcia małżeństwa lub łączenia rodzin.

37 Ponieważ zatem przeszkody w łączeniu rodzin mogą naruszać prawo swobodnego przepływu, które obywatele państw członkowskich wywodzą z prawa wspólnotowego, powrót pracownika wspólnotowego do państwa członkowskiego, którego obywatelstwo posiada, nie może zostać uznany za sytuację czysto wewnętrzną.

38 Wynika z tego, że w okolicznościach tego rodzaju, jakie występują w sprawie przed sądem krajowym, R.N.G. Eind przysługuje prawo osiedlenia się wraz z ojcem, p. Eindem, w Niderlandach, nawet jeżeli jest on obywatelem nieaktywnym ekonomicznie.

39 Prawo to nadal podlega warunkom ustalonym w art. 10 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 1612/98, które stosują się przez analogię.

40 I tak osoba znajdująca się w sytuacji takiej jak R.N.G. Eind może korzystać z tego prawa, jeżeli nie ukończyła 21 lat lub pozostaje na utrzymaniu ojca.

41 Wniosku tego nie może podważyć okoliczność, że przed pobytem w przyjmującym państwie członkowskim, w którym jej ojciec wykonywał pracę najemną, R.N.G. Eind nie przysługiwało prawo pobytu na podstawie prawa krajowego państwa członkowskiego, którego p. Eind posiada obywatelstwo.

42 Wbrew twierdzeniom rządów niderlandzkiego, duńskiego i niemieckiego, brak możliwości powołania się na takie prawo nie ma znaczenia dla uznania prawa wjazdu takiego dziecka, posiadającego status członka rodziny pracownika wspólnotowego, do państwa członkowskiego, którego pracownik jest obywatelem, i pobytu w tym państwie.

43 Po pierwsze wymóg istnienia takiego prawa nie wynika wprost lub w sposób dorozumiany z żadnego przepisu prawa wspólnotowego dotyczącego prawa pobytu we Wspólnocie obywateli państw trzecich będących członkami rodziny pracowników wspólnotowych. Zgodnie bowiem z utrwalonym orzecznictwem Trybunału przepisy prawa wspólnotowego dotyczące przemieszczania się i pobytu nie mogą być poddawane wykładni zawężającej. (zob. w szczególności, w odniesieniu do rozporządzenia nr 1612/98, wyrok z dnia 13 lutego 1985 r. w sprawie 267/83 Diatta, Rec. str. 567, pkt 16 i 17, a także wyrok z dnia 17 września 2002 r. w sprawie C-413/99 Baumbast i R, Rec. str. I-7091, pkt 74).

44 Po drugie wymóg taki byłby sprzeczny z celem prawodawcy wspólnotowego, który uznał zapewnienie ochrony życia rodzinnego obywateli państw członkowskich za element istotny dla usunięcia przeszkód w wykonywaniu podstawowych swobód zagwarantowanych traktatem (wyrok z dnia 11 lipca 2002 r. w sprawie C-60/00 Carpenter, Rec. str. I-6279, pkt 38 i wyrok z dnia 25 lipca 2002 r. w sprawie C-459/99 MRAX, Rec. str. I-6591, pkt 53).

45 W świetle całości powyższych rozważań na pytanie drugie i pytanie trzecie lit. b) należy odpowiedzieć w ten sposób, że w sytuacji, gdy po okresie wykonywania pracy najemnej w innym państwie członkowskim pracownik powraca do państwa członkowskiego, którego obywatelstwo posiada, obywatelowi państwa trzeciego będącemu członkiem jego rodziny przysługuje — na podstawie art. 10 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 1612/98 stosowanego przez analogię — prawo pobytu w państwie członkowskim, którego obywatelem jest pracownik, nawet jeżeli pracownik ten nie wykonuje w tym państwie rzeczywistej i efektywnej działalności ekonomicznej. Okoliczność, że przed pobytem w państwie członkowskim, w którym pracownik wykonywał pracę najemną, obywatelowi państwa trzeciego będącemu członkiem rodziny pracownika wspólnotowego nie przysługiwało prawo pobytu na podstawie prawa krajowego w państwie

członkowskim, którego obywatelem jest pracownik, nie ma wpływu na ocenę prawa pobytu tego obywatela państwa trzeciego w tym ostatnim państwie.

W przedmiocie pytania pierwszego lit. b), pytania trzeciego lit. a) oraz pytania czwartego

46 Mając na względzie treść odpowiedzi udzielonej na pytanie pierwsze lit. a), pytanie drugie oraz pytanie trzecie lit. b), udzielenie odpowiedzi na pozostałe pytania sądu odsyłającego nie jest konieczne.

W przedmiocie kosztów

47 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

1) **W przypadku powrotu pracownika wspólnotowego do państwa członkowskiego, którego obywatelstwo posiada, prawo wspólnotowe nie nakłada na władze tego państwa obowiązku przyznania prawa wjazdu i pobytu**

obywatelowi państwa trzeciego będącemu członkiem rodziny tego pracownika na tej jedynie podstawie, że w przyjmującym państwie członkowskim, w którym pracownik ten wykonywał pracę najemną, obywatel ten posiadał ważne zezwolenie na pobyt, wydane na podstawie art. 10 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1612/68 z dnia 15 października 1968 r. w sprawie swobodnego przepływu pracowników wewnątrz Wspólnoty w brzmieniu zmienionym rozporządzeniem Rady (EWG) nr 2434/92 z dnia 27 lipca 1992 r.

2) **W sytuacji gdy po okresie wykonywania pracy najemnej w innym państwie członkowskim pracownik powraca do państwa członkowskiego, którego obywatelstwo posiada, obywatelowi państwa trzeciego będącemu członkiem jego rodziny przysługuje — na podstawie art. 10 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 1612/98 w brzmieniu zmienionym rozporządzeniem nr 2434/92 stosowanego przez analogię — prawo pobytu w państwie członkowskim, którego obywatelem jest pracownik, nawet jeżeli pracownik ten nie wykonuje w tym państwie rzeczywistej i efektywnej działalności ekonomicznej. Okoliczność, że przed pobytem w państwie członkowskim, w którym pracownik wykonywał pracę najemną, obywatelowi państwa trzeciego będącemu członkiem rodziny pracownika wspólnotowego nie przysługiwało prawo pobytu na podstawie prawa krajowego w państwie członkowskim, którego obywatelem jest pracownik, nie ma wpływu na ocenę prawa pobytu tego obywatela państwa trzeciego w tym ostatnim państwie.**

Podpisy